

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІТЬМИ ЇХ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА БЕЗОПЛАТНУ ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

Бреус Сергій Михайлович, аспірант кафедри конституційного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Совгіря Ольга Володимирівна**.

Конституцією України визначено, що головним обов'язком держави є не тільки проголошення, але і утвердження та забезпечення прав і свобод людини (абзац третій статті 3).

Поряд з цим, відповідно до частини першої статті 59 Конституції України, кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно [1].

Конституційний суд України наголошував, що це право є одним із конституційних, невід'ємних прав людини і має загальний характер. У контексті частини першої вищезгаданої статті «кожен має право на правову допомогу» поняття «кожен» охоплює всіх без винятку осіб - громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України. Здійснення права на правову допомогу засноване на дотриманні принципів рівності всіхперед законом та відсутності дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (стаття 21, частини перша, друга статті 24 Основного Закону України)[2].

Проте слід визнати, що на сьогодні потребує удосконалення механізм доступу дітей до безоплатної вторинної правової допомоги.

Так, звернення про надання безоплатної вторинної правової допомоги, що стосуються дітей, надсилаються або подаються їх законними представниками (частина 2 статті 10 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»[3]). Поряд з цим, до законних представників малолітніх та неповнолітніх дітей з одного боку віднесені їх батьки (усиновлювачі) та опікуни малолітніх осіб (частина 1 статті 242 Цивільного кодексу України [4]), а з іншого ще й також батьки-вихователі, прийомні батьки, патронатні вихователі, піклувальники, представники закладів, які виконують функції опікунів і піклувальників (пункт 2 частини першої статті 1 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»[3]).

У свою чергу, підставою для взяття дитини на облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, є проживання в сім'ї, у якій батьки або особи, які їх замінюють, ухиляються від виконання своїх обов'язків з виховання дитини, а саме: коли вони без поважних причин не піклуються про фізичний і духовний розвиток дитини, її навчання, підготовку до самостійного життя, зокрема не забезпечують необхідного харчування, медичного догляду, лікування дитини, що негативно впливає або може вплинути на її фізичний розвиток, не створюють умов для отримання нею освіти (абзац перший пункту 2 Порядку ведення службами у справах дітей обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 20 січня 2014 року № 27 [5]).

Тобто, законодавством передбачена теоретична ситуація, відповідно до якої, діти, які опинилися в складних життєвих обставинах, для реалізації права на безоплатну професійну правничу допомогу з питання отримання захисту від своїх батьків, які ухиляються від виконання власних обов'язків, повинні вмовити своїх

батьків написати або надіслати звернення до Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Тому з метою поліпшення доступу дітей до безоплатної вторинної правової допомоги, необхідно внести зміни до частини 2 статті 10 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» та викласти її в такій редакції: «Звернення про надання одного з видів правових послуг, передбачених частиною другою статті 7 цього Закону, що стосуються дітей, надсилаються або подаються їх законними представниками або дитиною з моменту досягнення нею віку, з якого вона має право самостійно звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду».

Також слід врахувати, що законодавцем не було враховано норми Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» [6], в яких дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування прирівняно у питаннях правового та соціального захисту до осіб із числа дітей-сиріт та осіб, із числа дітей, позбавлених батьківського піклування. Законом України «Про безоплатну правову допомогу», до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу віднесено тільки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Звертаємо увагу, що однією з основних засад державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа є вжиття вичерпних заходів щодо забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги (абзац 14 статті 3 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» [6]).

Враховуючи вищевикладене та для усунення прогалин у правовому захисті вищезгаданих осіб, пропонуємо пункт другий частини 1 статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу», викласти в наступній редакції:

«2) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи із числа дітей-сиріт, особи із числа дітей, які позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону;».

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 року №245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно із Законом України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року / Відомості Верховної Ради України — 2016 — № 28 — Ст.532
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України(справа про право на правову допомогу) від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 // Вісник Конституційного Суду України. — 2009. — № 6. — С. 32–38.
3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI / Відомості Верховної Ради України — 2011 — № 51 — Ст. 577
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року №435-IV / Відомості Верховної Ради України — 2003 — № 40 — Ст. 356
5. Порядок ведення службами у справах дітей обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах: затверджений наказом Міністерства соціальної

політики України від 20 січня 2014 року № 27 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0216-14>

б. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>